

ULF Forældreforløb

**FORÆLDREFORLØB
MED BABYSIMULATOR**

EVALUERING AF PROJEKTFORLØB 2022-2024

Indhold

Om projektet.....	3
Baggrund	4
Hvad er forældreforløb?	5
Hvad er en babysimulator?	6
Etiske retningslinjer.....	7
Formål med projektet 2022 - 2024	8
Målgruppe.....	8
Forventede resultater	9
Beskrivelse af projektforsøget.....	12
Evalueringsdesign.....	14
Resultater af projektet	15
De unge gør sig meget seriøse overvejelser om det at blive forældre.....	15
Målene med projektet er opfyldt	25
Konceptet er velfungerende	30
Evalueringsdesign af undervisernes oplæring og vidensnetværk	34

Om projektet¹

Projekt Forældreforløb med babysimulatorer er udviklet af ULF (Udviklingshæmmedes Landsforbund), som er mennesker med udviklingshandicaps egen organisation.

Forældreforløbene startede i 2004 med støtte fra Helsefonden. Det er nu ét af ULFs faste tilbud. Fra 2011- 2015 modtog ULF midler fra Satspuljen til Forældreforløb - fra 2022-2024 modtog ULF midler til gratis forældreforløb fra Reserven til at tilbyde gratis forældreforløb med babysimulator til mennesker med særlige behov, som gerne vil have indsigt i, hvad forælderrollen indebærer. Gennem målrettet samtale og støtte til pasning af en babysimulator får deltagerne mulighed for at sætte egne ønsker og forestillinger på prøve i relation til at blive forældre. Dette for at give bedre forudsætninger for at kunne træffe beslutning om forældreskab på et så oplyst og kvalificeret grundlag som muligt.

I første omgang mødte ideerne om forældreforløb nogen modstand særligt fra kommuner, fordi man mente, at ULF satte gang i ønsker og behov hos udviklingshæmmede for at blive gravide og få børn, - et behov der i udgangspunktet ikke var så stort. Men efterhånden blev der skabt forståelse og accept af tilbuddet om forældreforløb.

Gennem alle årene fra 2004 til 2024 har ULF udviklet på forløbene, dels i form af udvikling af uddannelse til undervisere på forældreforløbene, dels i form af indhold og form af selve forældreforløbene. Således er der nu udviklet en værktøjskasse, hvorfra undviserne kan "plukke" det materiale, undviserne – i samarbejde med deltagerne – ønsker at anvende på de enkelte forløb. Indholdet er blevet professionaliseret hen over årene, og udviklingen har bygget på de evalueringer, erfaringer og tilbagemeldinger, der er kommet fra deltagere og undvisere i årenes løb.

Der er også sket en udvikling i form af et bredere tilbud, idet der nu kan tilbydes både individuelle forløb på 3 - 14 dages varighed, individuelle samtaler, forældreforløb i grupper på 2,5 – 3 uger, og miniforløb for grupper på 1 – 2 dage.

Der henvises til ULF's tilbudskatalog for en nærmere beskrivelse af de enkelte tilbud.

Det specifikke formål med projektperioden 2022 – 2024 har været at kvalificere og konceptualisere forældreforløbene samt udvide kapaciteten.

Nærværende evaluering fokuserer særligt på gruppeforløbene på 2,5 – 3 uger.

¹ Beskrivelsen af projektet er for størstedelen gengivet fra ULF's tilbudskatalog.

Baggrund²

Flere personer med udviklingshandicap drømmer om at stifte familie på lige fod med alle andre. Men ULF's medlemmer oplever ofte, at deres mulighed for selvbestemmelse omkring forældreskab samt mulighed for at få støtte til at varetage forældrerollen i realiteten er begrænset. Dette på trods af, at Danmark i 2009 tilsluttede sig FN's Handicapkonvention, hvoraf det fremgår, at personer med handicap har ret til selv at bestemme, om de vil have børn, og hvornår de vil have børn, på lige vilkår med andre. I forlængelse heraf skal personer med handicap sikres adgang til alderssvarende seksualundervisning, ligesom de har ret til at bevare deres fertilitet. Desuden har forældre med handicap ret til passende bistand til at være forældre, og de må ikke få frataget forældremyndigheden udelukkende med henvisning til deres handicap. Når der tages beslutninger om barnets liv, er det dog altid barnets tarv, der vægter tungest. Det vil sige, at man altid skal se på, hvad der er bedst for barnet (FN's konvention om rettigheder for personer med handicap, 2017).

Serviceoven indeholder en række bestemmelser, som kan bringes i spil for at sikre forældres ret til at kunne leve et liv med deres børn, så nær det normale som muligt. Der findes dog ingen specifik lovgivning, som sikrer den rette støtte til forældre med nedsat funktionsevne (Nogle støttemuligheder til forældre med nedsat funktionsevne, 2022). Hvis et barn anbringes uden for hjemmet, har det forsat ret til samvær med sine forældre. Det er kommunen der fastsætter og regulerer samværet og kontakten. Hvis et barn derimod bortadopteres, kan de biologiske forældre søge om samvær eller anden kontakt med barnet (Ankestyrelsen, 2022; Ankestyrelsen, 2020).

Vigtigst for ULF's medlemmer er, at man altid skal se på, hvad der er bedst for. ULF's holdning til mennesker med udviklingshandicap og børn er formuleret i ULF's Formåls og Principprogram og udtrykker således medlemmernes egne ord og holdninger. Principperne er i tråd med FN's handicapkonvention:

- *Retten til selv at bestemme, om man vil have børn eller ej, på et oplyst grundlag.*
- *At give udviklingshæmmede informationer om familieplanlægning og prævention.*
- *At udviklingshæmmede får hjælp til at tage sig af deres børn, hvis de har brug for det.*
- *At udviklingshæmmede skal have muligheder, som alle andre. I dag føler mange, at de skal være dobbelt så dygtige som andre for at bevise, at man kan være gode forældre. Man skal først tænke på, hvad der er bedst for barnet.*
- *Et samarbejde med kommunerne, så et barn ikke bliver tvangsfjernet alene fordi, forældrene er udviklingshæmmede.*

På et stormøde i 2019 har ULF's medlemmer desuden vedtaget følgende principper i relation til Barnets Lov, tvangsfjernelser og babysimulatorer:

- *Det er altid barnets bedste man ønsker.*

² Beskrivelsen af baggrunden er taget fra ULF's projektbeskrivelse: ULF forældreforløb med babysimulatorer.

- *Man skal "forebygge", gennem forståelig information (ULF-sprog) og evt. babysimulator, også efter STU hvor mange måske er for unge, så man altid kan træffe en beslutning på et oplyst grundlag.*
- *Hvis man bliver gravid, skal man have mulighed for at prøve en babysimulator (en del kommuner afviser vores målgruppe denne mulighed).*
- *Hvis man skal tvangsjerne, skal det altid ske på en ordentlig måde og med forståeligt opfølgningsforløb, som alle andre kan få, men på ULF-sprog.*

Principperne er medlemmernes egne ord. Med "forebygge" mener ULF's medlemmer, at de ønsker, at færre bliver gravide uden at have indsigt i, hvad det indebærer at tage vare på et barn, samt at færre skal opleve at få anbragt eller bortadopteret deres barn. Dertil kommer, at ULF's medlemmer ønsker, at målgruppen skal tilbydes forældreforløb på det rette tidspunkt, dvs. på det tidspunkt, hvor tanker om børn og familie bliver mere virkelige og konkrete, men før en potentiel graviditet. I dag oplever mange i målgruppen, at det er vanskeligt at få bevilget et forløb med pasning af en babysimulator eller lignende tilbud i kommunal regi, før de er blevet gravide. Set i lyset af aftaleteksten om Børnene Først, som giver kommunerne øget mulighed for bortadoption, også allerede inden fødslen, vurderes det derfor at være særligt vigtigt, at give målgruppen mulighed for at deltage i et forældreforløb, *forud for* at de træffer beslutningen om forældreskab (Aftaletekst Børnene Først).³

På baggrund af ovenstående har det hele tiden været ULF's egne medlemmers ønske at tilbyde forældreforløb med babysimulatorer.

Hvad er forældreforløb?⁴

Et forældreforløb har til formål at give mennesker med særlige behov indsigt i, hvad forælderrollen indebærer. Gennem undervisning, samtaler, dialog, refleksionsøvelser, besøg hos – og af fagpersoner med mere, som handler om det lille barns behov samt deltagernes egne refleksioner om sig selv og deres forældreevner, får deltagerne mulighed for at afklare egne forestillinger om at blive forældre. Deltagerne for afklaret og justeret egne drømme og mål om det at stifte familie. Som en del af forløbet indgår pasning af en babysimulator. Samlet set skal aktiviteterne i forløbet give deltagerne bedre forudsætninger for at kunne træffe beslutning om et eventuelt kommende forældreskab på et oplyst og kvalificeret grundlag - nu og i fremtiden.

Tilgangen er anerkendende med fokus på respekt for deltagerne. Det er ikke hensigten med forløbene at præge deltagernes beslutning om at få børn i en bestemt retning eller at vurdere deres forældreevne.

ULF- forældreforløb er et landsdækkende tilbud og henvender sig dels til personer, der overvejer forældreskab og dels til personer, som er gravide eller forsøger at blive det.

³ Aftaleteksten er i dag vedtaget under betegnelsen Barnets Lov.

⁴ Gengivet fra ULF's tilbudskatalog

Forløbene tager udgangspunkt i deltagernes tanker om forældreskab og vil undervejs berøre emner som fra kærester til forældre, kost, motion, gode/dårlige vaner under graviditet, kroppens forandringer, introduktion til familieambulatoriet, opfyldelse af det lille barns behov, spædbørnspleje, egen behovsudsættelse, økonomi, samarbejde med kommunen om mulig støtte og indgreb, frivillig anbringelse og tvangsfjernelse, alternativer til børn samt præventionsmuligheder.

Der er gennemført tre typer af forløb:

- Forældreforløb i grupper, der som udgangspunkt har en varighed på 2½ - 3 uger og hvor deltagerne har babysimulatoren med hjem i op til en uge. Forløbene varetages af undervisere på STU, som har deltaget i et kursus.
- Miniforløb i grupper, der har en varighed på kun 1-2 dage. Her har deltagerne ikke babysimulator med hjem. Formålet med miniforløbene er at give deltagerne en smagsprøve på forældreforløb og eventuelt motivere til at deltage i et sådant på et senere tidspunkt. Miniforløbene gennemføres både i STU og FGU. Undervisningen varetages af en medarbejder fra ULF.
- Individuelle forløb, der har en varighed på 4-7 dage, men hvor deltageren har mulighed for at passe en babysimulator i eget hjem døgnet rundt i 14 dage. De individuelle forløb retter sig blandt andet mod deltagere, der er gravide.

Hvad er en babysimulator?⁵

En babysimulator er en computerstyret baby, som har en række fysiske omsorgsbehov, der baserer sig på virkelige spædbørns behov. Babysimulatoren skal eksempelvis have mad, have skiftet ble, bøvse, vugges, have korrekt temperatur og støttes i nakken. Babysimulatoren kan registrere, hvorvidt disse behov bliver opfyldt og giver efterfølgende mulighed for at aflæse rapport om, hvordan behovene er dækket. Rapporten viser også, hvis babysimulatoren er blevet behandlet voldsomt, rystet eller tabt.

En babysimulator kan bruges til at øve de bløde omsorgsværdier, men den kan ikke måle om disse behov bliver dækket. Den kan ikke registrere øjenkontakt, om den får fysisk kontakt hud mod hud, eller om den bliver talt med eller andre bløde omsorgstegn. Babyen kan ikke lukke øjnene, men den kan sove, og den kan indstilles til 'daycare', hvis borgeren har et vigtigt møde. Babyen kan indstilles på forskellige programmer med varierende mængde af behov. Niveauet tilpasses den enkelte deltager, men skal altid startes på få behov og må aldrig være indstillet til et program med mange behov flere døgn i træk. Babysimulatoren kan ALTID slukkes, men den tændes ikke igen efterfølgende.

⁵ Teksten er overvejende gengivet fra ULF's tilbudskatalog.

I evalueringen er det afdækket, at deltagerne i fremtiden kunne ønske sig flere funktionaliteter i babysimulatorerne, så de kommer til at virke endnu mere realistiske: Kunne åbne og lukke øjne, mere fleksible/bøjelige arme og ben, og kunne registrere øjenkontakt.

Etiske retningslinjer⁶

I forældreforløbene arbejder ULF ud fra følgende etiske retningslinjer.

- Deltagerne skal indgå frivilligt i forløbet
- Det er ikke formålet at præge deltagernes holdning til og beslutning om børn i en bestemt retning
- Det er ikke formålet at vurdere deltagernes forældreevne
- Der skal arbejdes ud fra en anerkendende og neutral tilgang med respekt for deltagerne og deres selvbestemmelsesret
- Der skal være åbenhed om de ressourcer og udfordringer, som deltagerne oplever, eller som afrapporteringen viser
- Der skal være plads og rummelighed til deltagernes tanker og følelser - før, under og efter forløbet
- Babysimulatoren skal ses som et læringsredskab og kan ikke stå alene
- Programmeringen af babysimulatoren laves ud fra en individuel vurdering i samråd med deltagerne. Det første døgn vil babysimulatoren altid være på et program med få behov, så deltagerne har mulighed for at lære teknikken at kende. De efterfølgende døgn programmeres på forskellige niveauer. Dog aldrig alene på et program med mange behov flere døgn i træk
- Deltagerne kan til hver en tid få slukket babysimulatoren, men skal være informeret om, at babysimulatoren ikke tændes igen
- De data, som indsamles under forløbet, bruges alene til dialog og tilbagemelding til deltagerne samt evaluering af projektet. Deltagerne skal oplyses om dataindsamlingen. Aflæsningsrapporten kan kun deles med kommune, pårørende eller tredjepart, hvis deltagerne giver tilladelse hertil.

⁶ Teksten er gengivet fra ULF's tilbudskatalog

Formål med projektet 2022 - 2024⁷

Projektet har til formål at:

”give personer med udviklingshandicap og andre med kognitive eller sociale udfordringer bedre forudsætninger for at træffe beslutning om forældreskab”

Gennem samtale samt støtte og pasning af en babysimulator skal deltagerne opnå:

- 1) Viden om og indsigt i, hvad forælderrollen indebærer
- 2) Mulighed for at afprøve egne ønsker og forestillinger om at blive forældre
- 3) Erfaring med og indsigt i egne ressourcer og udfordringer ift. forælderrollen.

Dette skal føre til, at deltagerne mestrer beslutningen om forældreskab, så de kan træffe deres egen, subjektive beslutning om, hvorvidt de vil være forældre eller ej på et oplyst og kvalificeret grundlag, nu og i fremtiden.

Det er vigtigt at understrege, at det ikke er projektets formål at præge deltagernes holdning til og beslutning om børn i en bestemt retning. Det er heller ikke formålet at vurdere deltagernes forældreevne.

Som en del af projektet, kan det afsøges, hvordan man kan tilrettelægge en opfølgende indsats til de nybagte forældre, hvor der umiddelbart efter fødslen sker anbringelse uden for hjemmet eller bortadoption, så det imødekommer målgruppens behov og ressourcer. Ligeledes er der inden for projektets rammer også mulighed for at forfølge viden og erfaring, som projektet tilvejebringer, i forhold til at udvikle, søge yderligere finansiering til og afprøve supplerende indsatser.

Målgruppe⁸

Målgruppen for forældreforløb er personer med udviklingshandicap eller andre med kognitive eller sociale vanskeligheder. Målgruppen kan inddeles i to undermålgrupper:

- Personer, som overvejer forældreskab og ønsker at få indblik i og kendskab til forælderrollen
- Personer, som er gravide eller forsøger at blive det (akutmålgruppen)

Det er muligt for både kvinder og mænd at deltage, og de kan både deltage individuelt og som par. Det er desuden muligt at deltage i flere forældreforløb, hvis dette ønskes.

Det er ikke mulig af lave en klar afgrænsning af, hvornår personer hører under målgruppen. Det kan være personer med let til moderat udviklingshæmning, personer med ADHD, autisme og andre psykiatriske diagnoser eller personer, der selv har haft en vanskelig opvækst. Det væsentligste er, at de vurderes at kunne have glæde af et forældreforløb. Alder alene er ikke et inklusionskriterium.

⁷ Teksten er gengivet fra projektbeskrivelsen

⁸ Teksten er gengivet fra projektbeskrivelsen

Forventede resultater⁹

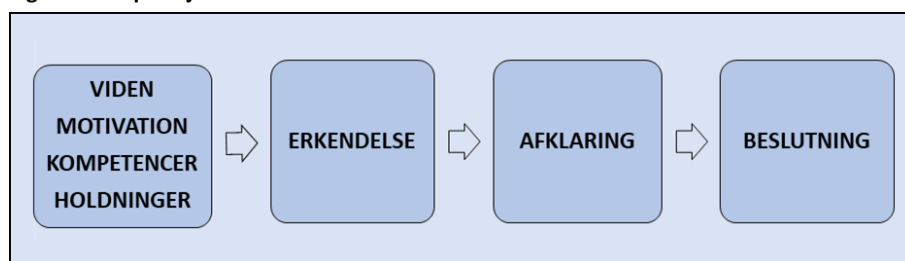
Projektets forventede resultater er opstillet i en forandringsteori. Forandringsteorien er udarbejdet på baggrund af viden og erfaring fra tidligere projekter med forældreforløb i ULF samt input fra projektets følgegruppe.

Når deltagerne starter i et forældreforløb, vil de befinde sig forskellige steder i forhold til beslutningen om forældreskab. Nogle vil være i før-overvejelsesfasen, hvor tanker om børn og forældreskab er flyvske og uovervejede. Andre vil have gjort sig mere systematiske overvejelser. Nogle har allerede truffet beslutning om, at de ønsker at være forældre, men beslutningen kan være truffet på et mere eller mindre overvejet grundlag. Andre igen er måske i gang med at realisere deres ønske om forældreskab. Uanset hvor i beslutningsprocessen deltagerne befinder sig, kan nye erkendelser påvirke deres tanker og holdninger til børn og forældreskab, og det i begge retninger – deltagernes holdninger og tanker kan bestyrkes, eller der kan skabes ambivalens og tvivl hos deltagerne, hvilket i sidste ende kan føre til, at de omstøder en allerede truffen beslutning om forældreskab (Ogden, 2019). På den måde er det forventningen, at et forældreforløb med pasning af en babysimulator vil være med til at kvalificere deltagernes beslutning om at blive forældre eller ej, uanset hvor i beslutningsprocessen de befinder sig.

Trin på vejen

De forventede resultater for deltagerne inden for projektperioden (trin på vejen) er skitseret i figur 1.

Figur 1: Trin på vejen

På kort sigt forventes det, at deltagernes umiddelbare udbytte af et forældreforløb vil være øget *viden, motivation, kompetencer og holdninger*, herunder:

- Viden om, hvad det indebærer og kræver at blive forældre og tage vare på et spædbarn.
- Indsigt i egne ønsker og forestillinger om at blive forældre.
- Indsigt i egne ressourcer og udfordringer ift. forældrerollen, herunder erfaring med behovsudsættelse.
- Viden om mulige støtteforanstaltninger og indgreb fra kommunen.

⁹ Teksten er gengivet fra projektbeskrivelsen

Under forældreforløbene arbejdes der systematisk med bearbejdning af deltagernes nye viden, motivation, kompetencer og holdninger, hvilket forventes at skabe *nye erkendelser* og hos deltagerne i form af:

- Nye erkendelser af egne, og eventuelle partners, styrker, kompetencer og udfordringer, samt troen på egen formåen i relation til et potentielt forældreskab.
- Nye erkendelser af, hvilken betydning et tilvalg eller fravalg af et barn vil få for deres eget liv.
- Nye erkendelse af forestillinger og drømme for eget liv, nu og i fremtiden – med eller uden børn.

De nye erkendelser skal skabe afklaring blandt deltagerne omkring, hvorvidt et forældreskab er det rigtige for dem eller ej og dermed stimulere dem til stillingtagen på et oplyst og kvalificeret grundlag. Det er forhåbningen, at deltagerne efter forældreforløbet derved oplever, at deres selvbestemmelsesret er styrket, således at de selv er i stand til at træffe deres egen, subjektive beslutning om, hvorvidt de ønsker at være forældre eller ej, uden pres fra andre, når det bliver aktuelt for dem. Det er dermed ikke kun et spørgsmål om *børn eller ej*, men også et spørgsmål om *børn nu eller senere*.

Langsigtede virkninger:

Som de langsigtede virkninger, der ligger uden for projektets tidshorisont, forventes det, at deltagernes styrkede beslutningsgrundlag og selvbestemmelsesret medfører at deltagerne:

- Undgår planlagte aborter ved senere, potentiel graviditet
- Undgår anbringelse og bortadoption af senere, potentielt barn
- Får styrkede muligheder for at bringe egne rettigheder og ressourcer i spil ved senere, potentielt forældreskab

Afledte effekter:

Det forventes, at forældreforløbene vil medføre en række afledte effekter, både for de enkelte deltagere og i et bredere samfundsmæssigt perspektiv.

For de enkelte deltagere er det ULF's erfaring fra tidligere forældreforløb, at de vokser på flere parametre som:

- Øget selvværd
- Øget mestring
- Øget selvindsigt
- Styrket fællesskab blandt deltagerne

De forventede langsigtede virkninger af forældreforløb, har også betydning i et samfundsmæssigt perspektiv, da både færre aborter, anbringelser og bortadoptioner kan ses som potentielle samfundsøkonomiske gevinster. Dertil kommer, at det også er forventningen af flere

oplysende forældreforløb vil være med til at forebygge behovet for akutforløb, hvor borgeren allerede er blevet gravid.

Beskrivelse af projektforløbet

Af nedenstående tabel fremgår de forløb, der har været afholdt i projektperioden. Som det fremgår, er forløbene først rigtigt kommet i gang i periodens sidste år, 2024.

	Forløb, sted,	Antal deltagere	Tidspunkt
GRUPPEFORLØB	FGU Fredericia	8	Forår 2024
	ASF-Fredericia	6	Forår 2024
	FGU Køge	10	Forår 2024
	FGU Haderslev	18	Forår 2024
	CSV Odense	3	Forår 2024
	STU Ejby, Middelfart	8	Efterår 2024
	PGU Rosenholm	8	Efterår 2024
MINIFORLØB	FGU Fyn Søndersø	10	Forår 2024
	FGU Syd Haderslev	18	Forår 2024
	PGU Rosenholm	12	Forår 2024
	Struer Fri Fagskole	9	Efterår 2024
	PGU Nakskov	16	Efterår 2024
INDIVIDUELLE FORLØB (gennemført)	IU1	Hundslund	2020-2024
	IU2	Vejle	
	IU3	Næstved	
	IU4	Hadsten	
	IU5	Odense NØ.	
	IU6	ULF	
	IU7		
	IU8	Viborg	
	IU11	Høje Taastrup	
	IU13	Herning	
	IU14	Viborg	
	IU15	Skibet, Vejle	
	IU16	Vejle	
	IU17	Højbjerg	
	IU18	Vejle	
	IU19		
	IU20	Høje Taastrup	
	IU21	København	
	IU22	Vejle	
	IU 23	Aalborg	
	Tre individuelle forløb var planlagt, men blive ikke afholdt alligevel		
		Antal forløb	Antal deltagere
IALT	Gruppeforløb	7	61
	Miniforløb	5	65
	Individuelle forløb	20	20

Der har således været afholdt i alt 61 gruppeforløb, som er "de lange" forløb på omkring to uger, 65 miniforløb på ca. to dage, og 20 individuelle forløb, hvor varigheden kan være forskellig. Sammenlagt har det været 146 deltagere, men der er et vist overlap, idet nogle af deltagerne på gruppeforløb forinden har deltaget i miniforløb. Der foreligger 134 svar på spørgeskema, så muligvis er der deltagere, der har deltaget i både miniforløb og gruppeforløb, der kun har besvaret spørgeskemaet på ét af forløbene.

Det er ikke oplyst, hvor mange af deltagerne på de individuelle forløb, der har været gravide. Der har også deltaget enkelte gravide på gruppeforløb, men evaluator er bekendt med, at i hvert tilfælde én af de gravide på gruppeforløb sprang fra, da det var for hårdt.

Undervisningen på gruppeforløb har overvejende været varetaget af undervisere på STU og FGU suppleret af eksterne social- og sundhedsfaglige medarbejdere, fx jordemødre, sundhedsplejersker og socialrådgivere. Projektleder fra ULF er også indgået i nogle af forløbene, og har fx "spillet rollen" som jordemoder, sundhedsplejerske eller socialrådgiver.

Underviserne på STU og FGU har forinden gennemførelse af forløbene deltaget i oplæringskurser arrangeret af ULF.

Undervisningen på miniforløb har været varetaget i projektleder fra ULF, hvor de daglige undervisere fra skolerne har haft en støttende og observerende rolle.

Som nævnt har eksterne fagpersoner i forskelligt omfang deltaget i gruppeforløbene, fx ved at holdene har været på besøg på en fødeafdeling. Interviewene af såvel undervisere som af deltagere viser, at det tillægges meget stor værdi at inddrage i praksis i undervisningsforløbene. Hen over projektperioden har flere undervisere imidlertid erfaret, at det er blevet stadig sværere at få lov at besøge, eller få besøg fra fødeafdelinger, sundhedsplejersker og socialrådgivere fordi man er presset de pågældende steder. Men de steder, hvor det har været muligt, og hvor skolerne har gode kontakter ind i sundhedsvæsenet, har det meget stor værdi.

Det har været frivilligt at deltage i forløbene. På nogle skoler har tilbuddet været meldt åbent ud, på andre skoler har man udvalgt de elever, som har fået tilbuddet. Nogle elever er blevet opfordret til at overveje, om kurset kunne være noget for dem. Der er således sket en vis vurdering fra undervisernes side på, men man har ment kognitivt og funktionsmæssigt var i stand til at gennemføre kurset og for hvem det kunne være relevant at deltage. I et par interviews med underviserne har underviserne sagt, at der har været enkelte unge med, som de ikke ville have troet var egnet, men som har vist sig at få stort udbytte af kurset.

Når man taler om, at målgruppen er unge med nedsat kognitiv funktionsevne, er der tale om en meget bred målgruppe med mange grader af nedsat funktionsevne, hvor nogle også har nedsat fysisk funktionsevne. Dette er også fremgået af interviewene, men uanset graden af funktionsnedsættelse, har alle deltagere oplevet et positivt udbytte af kurserne.

Evalueringsdesign

Evalueringen af forældreforløb bygger på både kvantitative og kvalitative datakilder:

- Spørgeskemaundersøgelse blandt alle deltagere, både gruppeforløb, miniforløb og individuelle forløb. Spørgeskemaet indeholder baggrundsoplysninger (alder, køn, boform, og hvor deltager er vokset op). Dernæst indeholder skemaet spørgsmål, der stilles henholdsvis før og efter forløbet som et forsøg på at måle, om der er sket en ændring på de parametre, der udtrykker målene.
- Spørgeskema med smiley'er til deltagerne i miniforløb. Deltagerne på miniforløb svarer altså både på dette skema og på ovennævnte mere omfattende skema.
- Fokusgruppeinterviews af 12 deltagere på henholdsvis gruppeforløb og miniforløb, samt af 9 undervisere.

Resultater af projektet

Nedenfor præsenteres data for spørgeskemaerne suppleret med data fra interviews.

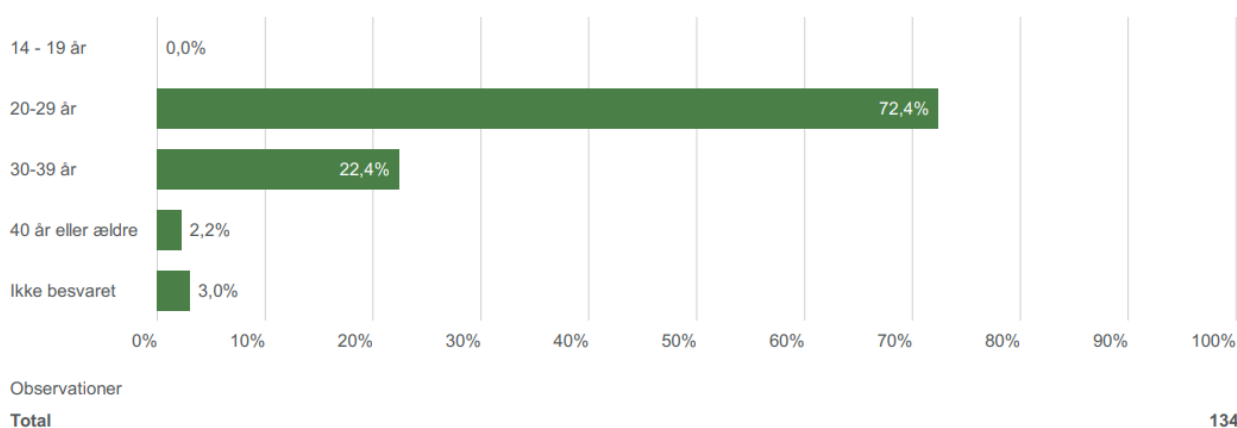
De unge gør sig meget seriøse overvejelser om det at blive forældre

Af de 134 besvarelser på spørgeskemaet er 89 piger, 44 er drenge og en enkelt har svaret andet. Fra interviewene ved vi, at både drenge og piger har været meget seriøse i deres deltagelse.

Godt halvdelen (53%) af deltagerne bor hos deres forældre, godt 19% bor i bofællesskab eller på kostskole, medens godt 17% bor alene eller sammen med en kæreste. Knap 7% har svaret andet.

Ved starten af forløbet er der stillet en række spørgsmål til deltagerne om deres forestillinger om det at blive forældre.

Hvad tror du, er det bedste alderstrin at blive forældre på?

Mange af deltagerne har ved starten af kurset haft den holdning, at det er bedst at blive forældre i en relativ ung alder. I interviewene sagde én af pigerne, at hun inden kurset havde forestillet sig, at hun skulle være ung mor – og her mente hun helt ung omkring de 20 år. Det går igennem interviewene, at det er én af de ting, deltagerne på baggrund af kurset ændrer holdning til. Efter deltagelse mener de unge generelt, at det ikke haster med at få børn, de skal først være mere etablerede og have en stabil samlivspartner. Indtrykket er, at hvis de unge fik samme spørgsmål efter forløbet, ville svarene ændre sig til, at man skal være ældre før man får børn.

Et eksempel på, at selve rammen i undervisningen har haft indflydelse på de unges holdning til at få et barn er, at underviserne på ét af de interviewede hold gav udtryk for, at babysimulatoren af etiske grunde på minikurset var indstillet til ikke at være for krævende; babyerne var urealistisk nemme, hvilket ifølge underviserne gjorde, at især pigerne fik endnu mere lyst til at få barn tidligt.

Eksempler på åbne svar på spørgsmålet om, hvad den unge har lært ved at deltage i forløbet om at blive forældre og få børn:

"Det kræver ansvar, tålmodighed. Koster penge. Krævende. Større viden om at få et barn og lært om graviditet og lært hvordan det er at blive mor. Jeg drømmer om at blive mor stadigvæk, men det må tiden vise og kæresten skal findes."

"At jeg godt kan se mig selv som mor om 3-4 år. At hvis jeg får et barn skal jeg have nogen til at passe barnet imens."

"Jeg har lært om mig selv at jeg stadigvæk gerne har børn."

"Jeg er blevet bekræftet i at jeg ikke vil være forældre."

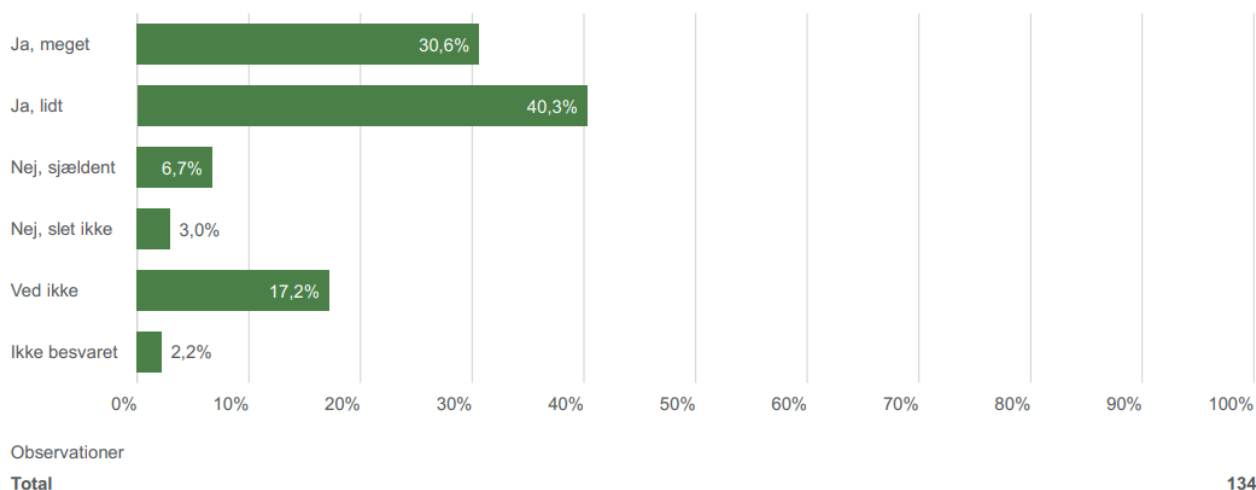
"Har lært at det ikke er lige nu at jeg skal have et barn. Er bare ikke klar."

"Jeg har lært at jeg ikke har travlt med at få børn. Jeg har også lært at det kræver lidt mere end forventet."

Ca. 15 af de unge har i de åbne svar tilkendegivet, at det er blevet klart for dem, at de ikke skal have børn eller at det i hvert tilfælde først skal være senere.

Deltagerne er blevet spurgt om de mener, at børn af forældre med kognitive vanskeligheder får en lige så god barndom, som børn af forældre uden handicap.

Tror du, at et barn af forældre med kognitive vanskeligheder og udviklingshæmning får ligeså god en barndom, som forældre uden handicap?

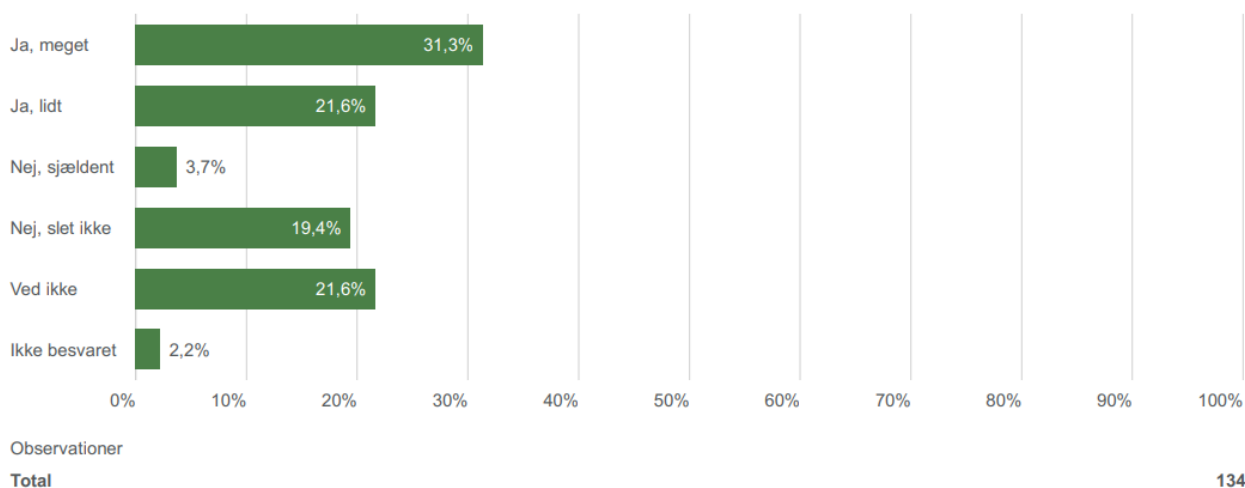
Ca 30% mener inden kurset, at det gør de, medens ca. 50% mener at børn kun i nogen grad eller ikke får en lige så god barndom. Interviewene af deltagere har givet det indtryk, at de unge er meget bevidste og realistiske omkring deres handicap. Det har ikke virket tabuiseret at tale om, at de har diagnoser og at de har nogle begrænsninger eller behov for støtte. Det ændrer ikke på, at

en stor del af de interviewede unge ønsker at få børn på et tidspunkt. Nogle af de unge giver udtryk for, at det afhænger af, om der "er styr på deres sygdom/handikap", og nogle ønsker af få afklaret på forhånd fra kommunen, om de risikerer at få fjernet deres barn, inden de vil forsøge at blive gravide.

Flere af de unge gav i interviewene udtryk for, at barnets tarv i kommer i første række og at vilkårene skal være til bedste for barnet, også når det gælder intervention fra det offentlige side.

"Mange unge er meget bevidste om, hvad de selv er vokset op. De er meget realistiske vedrørende egne evner og udfordringer." (underviser)

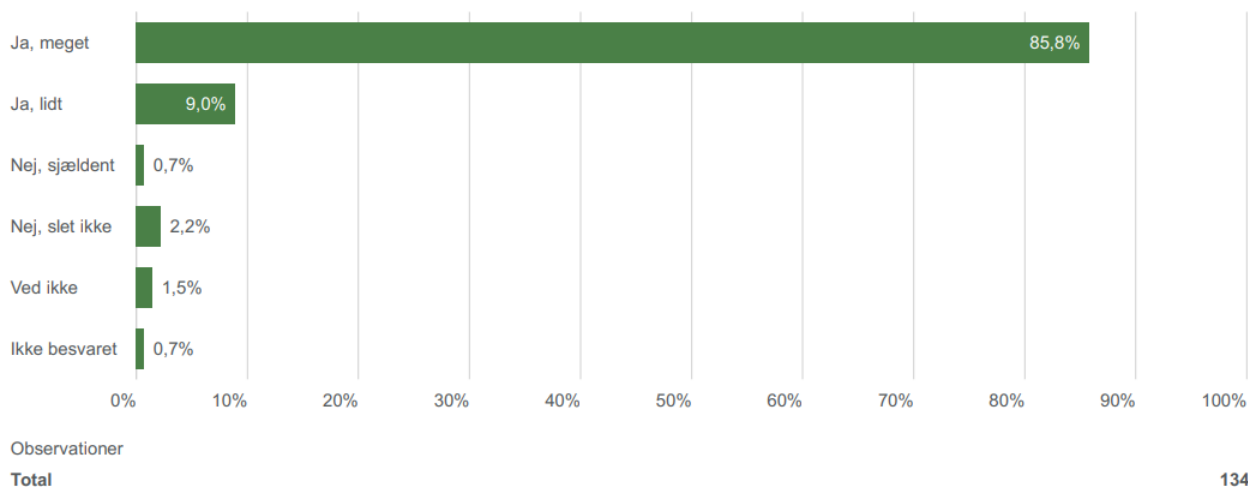
Tror du, at din familie ville blive oprørt, hvis du blev gravid/eller skulle være far?

De unge, der er blevet interviewet, virker til at have gode relationer til deres forældre, og mange vil kunne opnå støtte fra deres forældre. En stor del af de interviewede unge giver udtryk for, at beslutningen om at blive gravid og få børn er helt op til dem selv, men flere giver også udtryk for, at man ikke helt selv kan bestemme – samfundet, jordemoder, sundhedsplejersker med flere har indflydelse på om man bliver forældre.

De unge har på forhånd en opfattelse af, at det kræver stor tålmodighed at have børn.

Tror du, at det kræver tålmodighed at være forældre?

Alligevel er det ét af de gennemgående svar i interviewene, at det krævede endnu mere tålmodighed end forventet. I de åbne svar i spørgeskemaet har deltagere skrevet følgende:

"Forløbet har lært mig at det at have et barn er en kæmpe ansvarlighed og det kræver masser af tålmodighed og fokus og energi"

"Kæmpe ansvar at passe børn. Før kursus troede jeg børn er let."

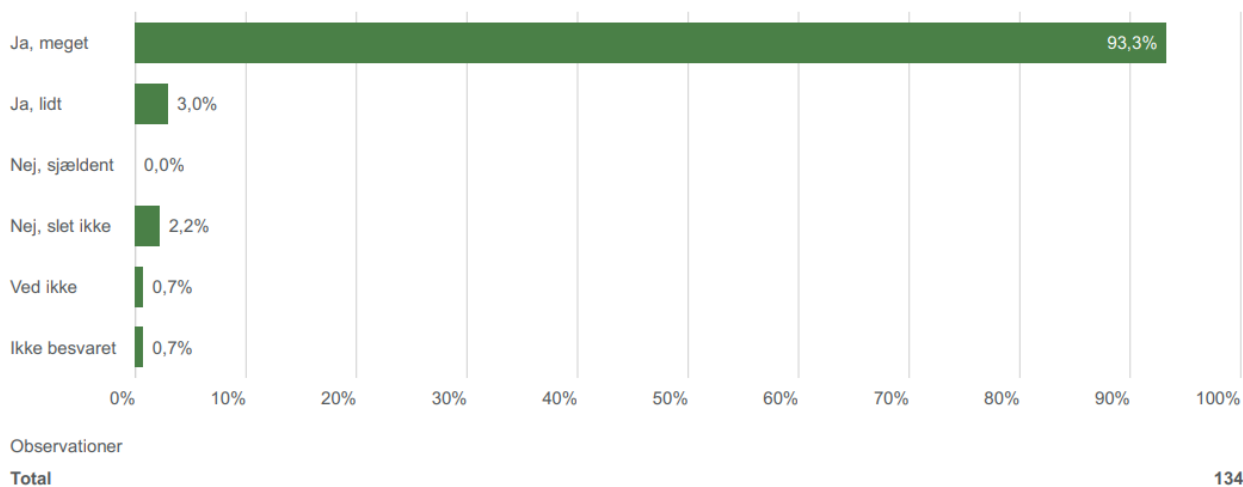
"Jeg har mærket, at jeg har fået en kort lunte når jeg ikke får sovet."

Samtidig har flere unge faktisk svaret, at de oplevede at besidde større tålmodighed, end de havde troet om dem selv.

"Har mere tålmodighed, end jeg troede."

"Har mere tålmodighed end jeg troede når baby har grædt om natten."

Tror du, at det at tage vare på et barn er et stort ansvar?

Interviewene har bekræftet, at de unge er meget bevidste om, at det er et stort ansvar at få børn. På spørgsmålet om, hvad man har lært ved at deltage i forløbet om at blive forældre og få børn har 15 unge selv nævnt det store ansvar, det er at få børn. For nogle unge betyder det, at de ikke ønsker børn, for andre betyder det at de først vil have børn på et senere tidspunkt. Men der er også deltagere der er nået frem til den erkendelse, at de er i stand til at påtage sig ansvaret.

På spørgsmålet om, hvad de har lært om sig selv svarer nogen:

"At føle mig lidt mere sikker på at jeg kan tage mig af en baby."

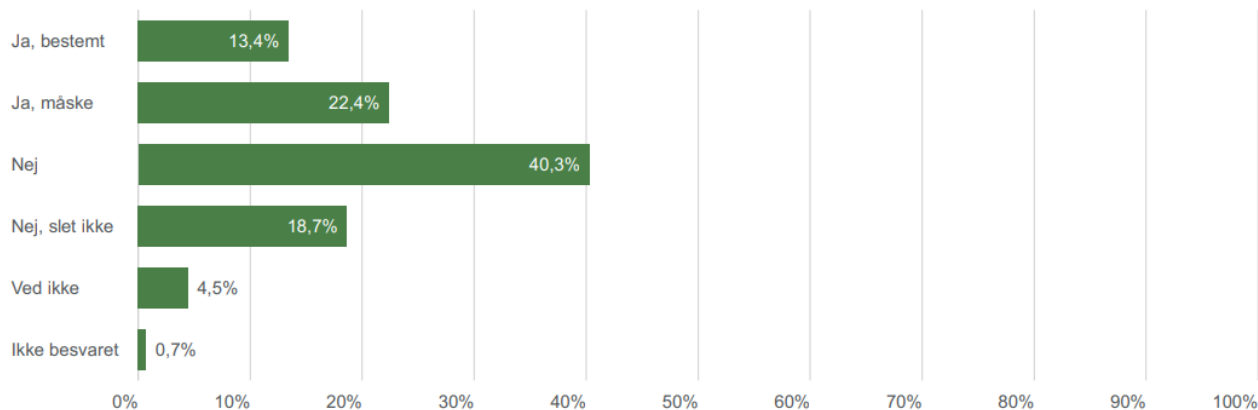
"At jeg godt kan det her. At jeg tror at jeg vil blive en god mor."

"At jeg har far i mig."

Flere af de unge giver skriver tilsvarende udsagn.

De unge er også blevet spurgt til økonomien omkring det at få børn, og om de tror, de har råd til at have et barn.

Tror du, at du har råd til at have et barn?

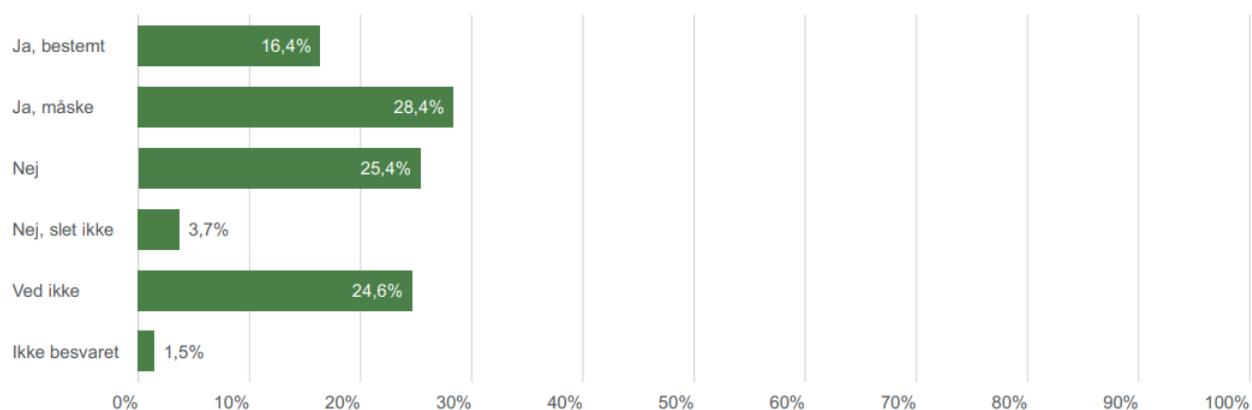
Observationer

Total

134

Over halvdelen tror ikke, de vil have råd til at have et barn, og kun godt 13% mener bestemt, at de har råd til et barn. Under kurset fik deltagerne indblik i de økonomiske konsekvenser ved at få et barn. I interviewene kom det frem, at det var kommet bag på flere hvor mange omkostninger, der er forbundet med at have et barn. Interviewdeltagerne mente over en bred kam, at de ikke på nuværende tidspunkt ville have råd til at have et barn. De virkede til at have et meget realistisk billede af de økonomiske konsekvenser, om end flere også sagde, at man jo kan nå langt ved at købe ting i genbrug.

Tror du, at du ville få et bedre selv værd, hvis du fik et barn?

Observationer

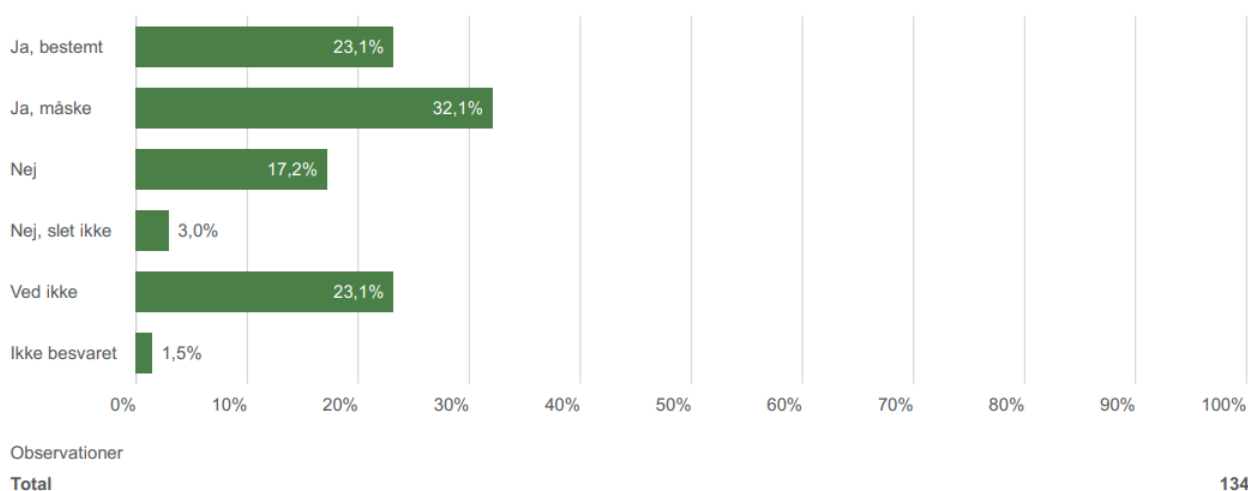
Total

134

Knap halvdelen af de unge forbinder det med at få et barn med bedre selvværd, hvilken kan synes overraskende. Det er vanskeligt at sige, om det handler om at blive mere ligeværdig med mennesker uden kognitive vanskeligheder, om det er drømmen om få en "almindelig" familie, eller hvad der ellers kan forklare svarene. Underviserne har sagt, at en del af disse unge selv har haft en vanskelig opvækst, eventuelt med forældre, der selv havde vanskeligheder og ikke slog til, så nu vil de unge måske gerne vise, at de kan gøre det bedre. Der er ikke yderligere data, der underbygger eller forklarer svarene.

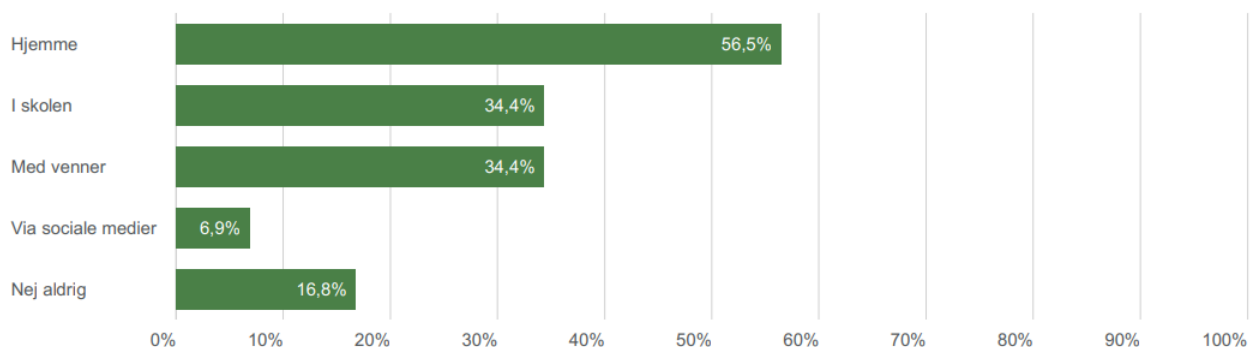
Svarene om selvværd harmonerer ret godt med svarene på spørgsmålet om, om de unge tror, deres fremtid ville blive bedre, hvis de fik et barn.

Tror du, at din fremtid ville blive bedre, hvis du fik et barn?

Svarene på disse to spørgsmål kan inspirere til, at man på fremtidige forældreforløb, eller via andre temaer i skolen, beskæftiger sig med, hvad et godt liv er, og hvad der giver et menneske værdi, så de unge får større erkendelse af, at et godt liv og en god fremtid kan se ud på mange måder og ikke behøver at have noget at gøre med hvilken familieform man opnår.

Har du snakket med nogen om, hvad det vil indebære at have et barn?

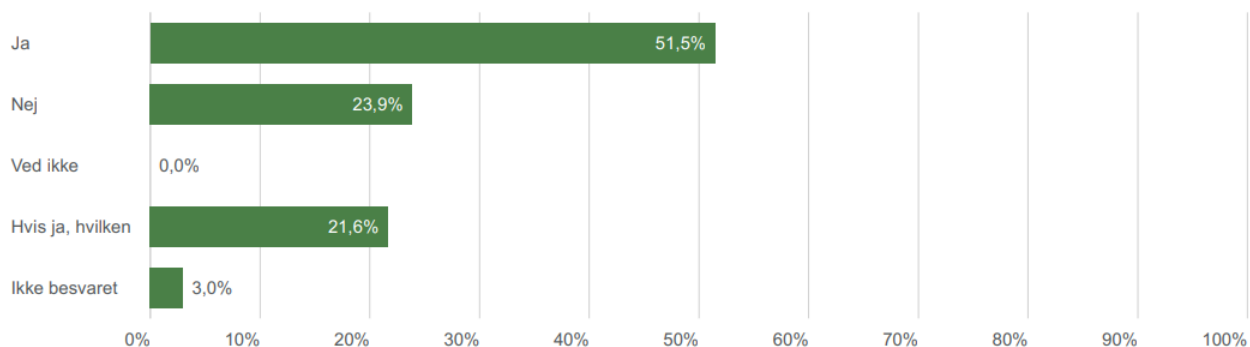

Observationer

Total

131

Tror du, at du behøver særlig støtte, hvis du blev forældre?

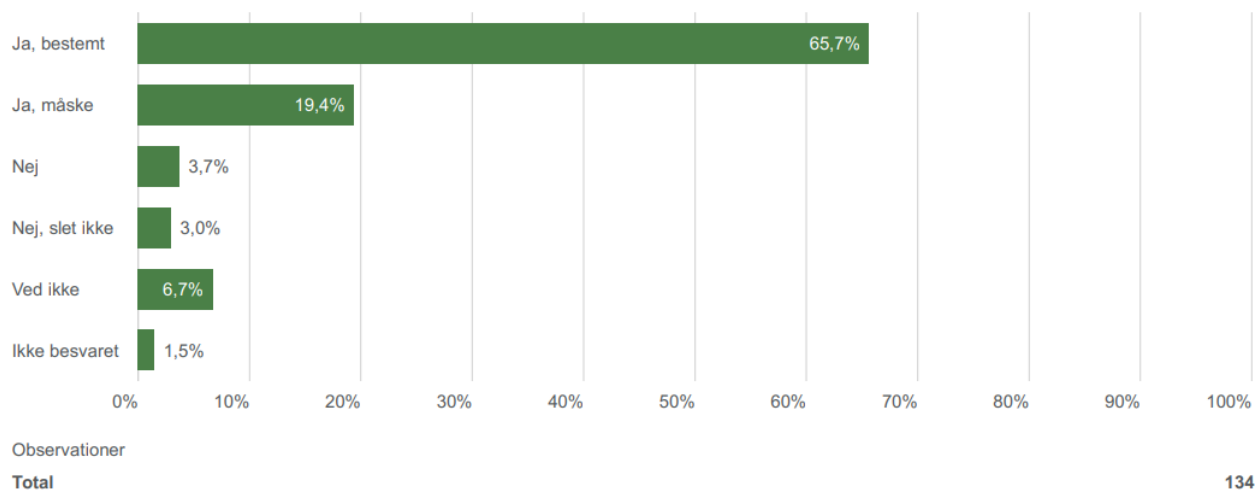
Observationer

Total

134

Interviewene gav indtryk af, at de fleste unge har et forholdsvis realistisk billede af deres egne vilkår og ressourcer. Det generelle billede er, at de unges kognitive udfordringer for manges vedkommende ikke holder dem tilbage fra at tænke, at de på et tidspunkt gerne vil have et barn, men at de også godt er klar over, at det er nødvendigt at gå støtte. Det er svært at sige, om deres billede at støttebehovet er realistisk eller ej.

Tror du, at du kan udsætte dine egne behov for at dække barnets?

Ud fra data er det svært at vurdere, om de unge har ændret holdning til, om de har så nemt ved at udsætte egne behov i forhold til inden forløbet. I hvert tilfælde er der mange unge, der efterfølgende kommer med udsagn der tyder på, at det var mere krævende end forventet at passe en baby; både de skriftlige udsagn og interviewene peger på, at det særligt var overraskende for de unge, hvor meget det går ud over nattesøvnen og hvor belastende det er ikke at få tilstrækkelig søvn.

"Jeg har mærket, at jeg har fået en kort lunte når jeg ikke får sovet."

"Jeg blev lidt irriteret når jeg skulle ændre vaner – ikke når det jeg plejer. Jeg synes det var svært med skiftende mellem baby var vågen og baby sov og var stille."

"Der er svært at passe på mig selv, når jeg også skal passe på baby. Det stresser mig når man ikke kan møde til tiden fordi baby har behov."

"Jeg har lært mere om mig selv og hvad det kræver af mig og få et barn og sætte et barns behov før mine egne."

"At gå over mine grænser for at passe babys behov."

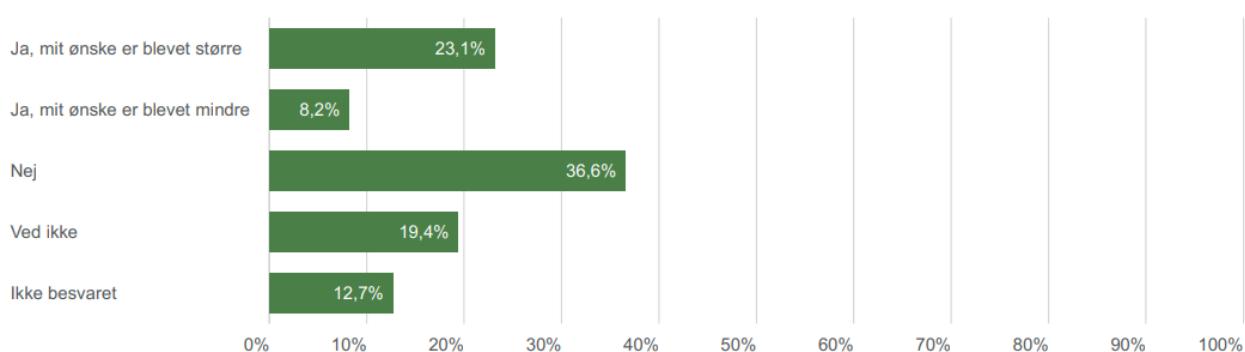
"Det er vigtigt for mig at have plads og mulighed for at trække mig."

"Er blevet bevidst om at kunne sætte mine egne behov væk (telefon) i forhold til barnets behov."

Forældreforløbene har generelt ikke mindsket de unges ønske om at blive forældre, nærmere tværtimod. Mange af deltagerne giver udtryk for, at det har været meget spændende at deltage i forløbet, de oplever, de har fået større forståelse for det at være forældre, og særligt pasning af babysimulatorerne og besøg på fødeafdeling har de oplevet som meget spændende. Det gælder både drenge og piger. Det indtryk der står tilbage er, at de er blevet mere bevidste om, at de skal være klar og at dem, der gerne vil have et barn, først skal have det på et senere tidspunkt end de oprindeligt havde forestillet sig.

Nedenstående svar er givet efter at forløbet er gennemført.

Har forløbet ændret ved dit ønske om at få børn

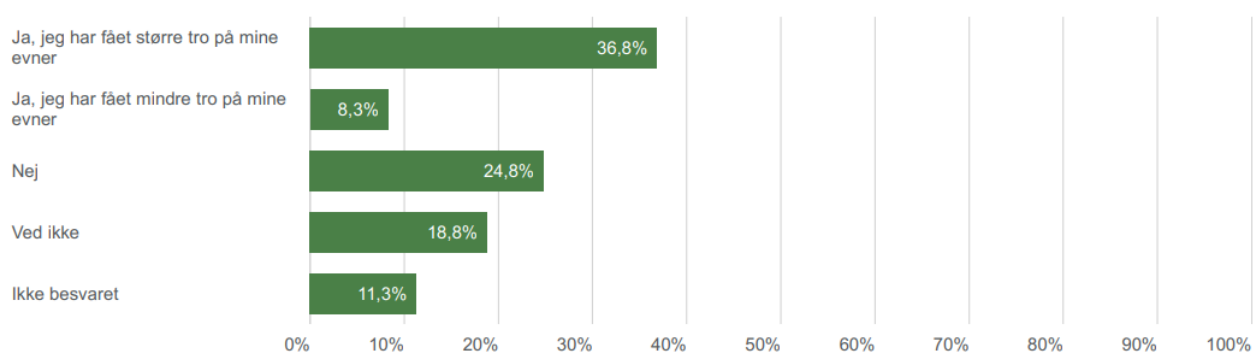

Observationer

Total

134

Har forløbet ændret din tro på dine evner som forældre?

Observationer

Total

133

Målene med projektet er opfyldt

Alle de mål, der er sat op for projektet synes at være opfyldt.

Mål: Deltagerne opnår viden om hvad det indebærer og kræver at blive forældre og tage vare på et spædbarn.

Alle de deltagende unge giver udtryk for, at det har opnået en væsentlig større viden og et mere realistisk billede af, hvad det kræver at blive forældre. Det gælder både på det personlige og følelsesmæssige plan, hvad det kræver i forhold til egne ressourcer, hvilke behov en baby har med mere, og viden i forhold til konkrete konsekvenser såsom økonomi, udstyr med mere.

"En del praktiske ting i forhold til baby, mad, flaske mm. At det kræver mere at have end hvad jeg i forvejen vidste – jeg kan se at det er et kæmpe arbejde at have et barn."

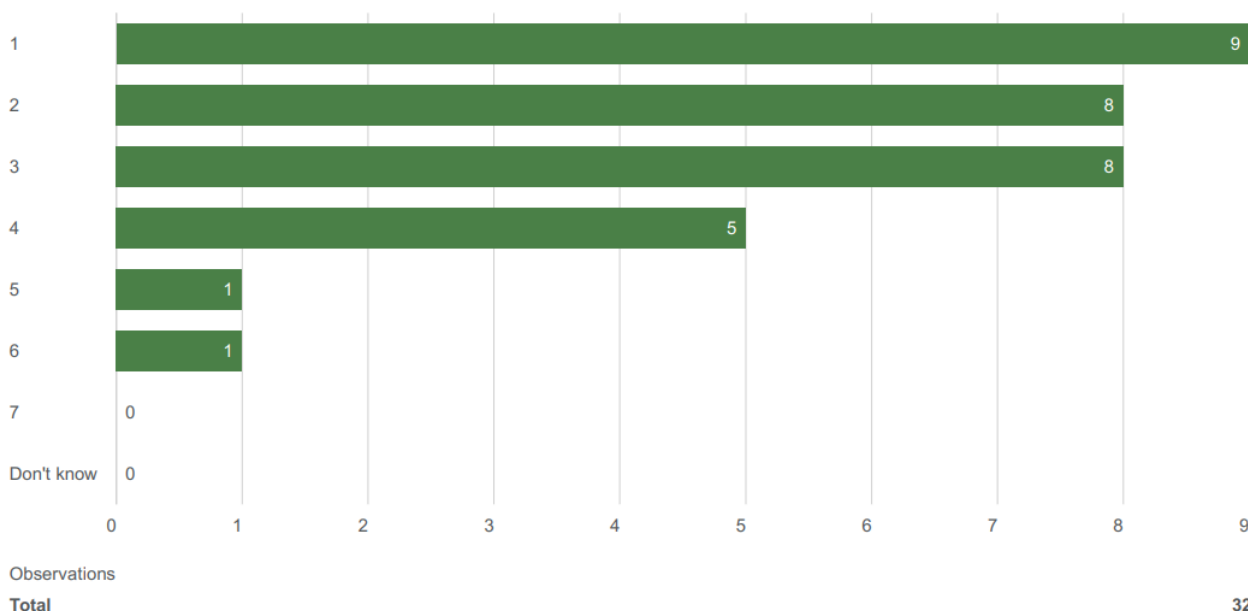
"Har lært masser af ting: Bedre forstå hvad børn gerne vil have (fysiske behov), det der med at lære barnets personlighed at kende babyers lyde, at baby skal være tryk ved begge forældre."

"Det var sværere end forventet at tolke babys behov."

"At der helt sikkert er nogle ting der kan forbedres og at jeg har meget at lære når det kommer til at være forældre."

Nedenstående figur er fra evalueringen af miniforløb:

Føler du dig mere oplyst ift. Forældreskab efter forløbet?

Deltagerne har i det ovenfor viste evalueringsskema svaret på en linie ("lineal"), hvor første / er markeret med 😊 , fjerde / er markeret med 😐 , og syvende / er markeret med ☹️ . Det samme gælder nedenstående figur.

Mål: Deltagerne får indsigt i egne ønsker og forestillinger om at blive forældre.

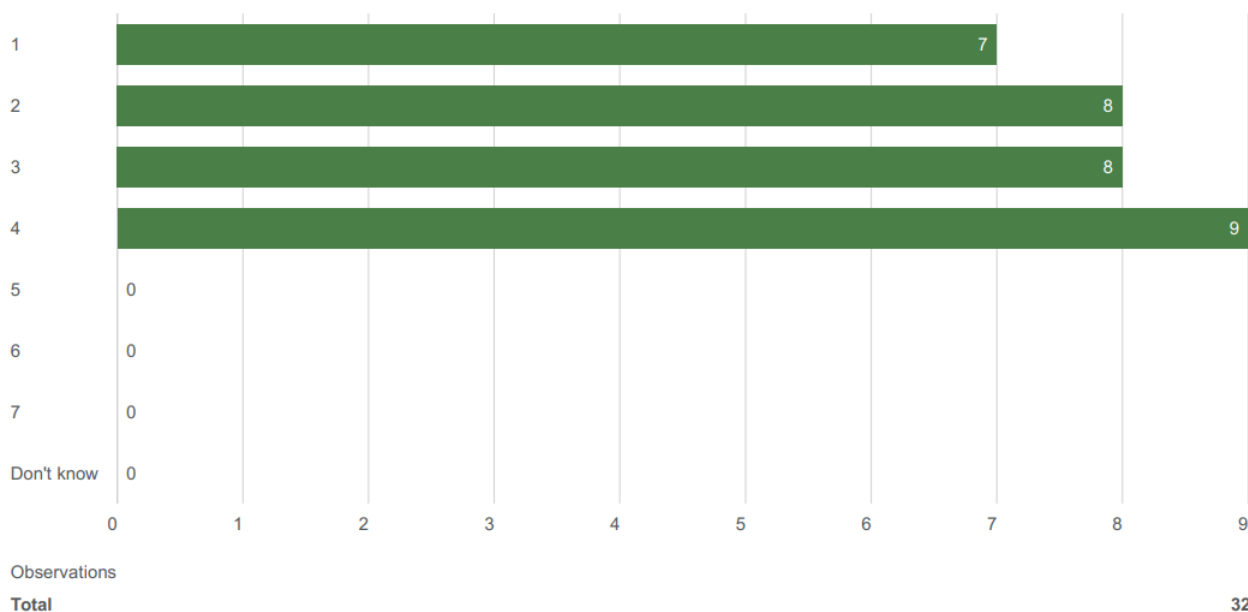
Som det er fremgået oven for gør de unge sig mange tanker om det at blive forældre. I interviewene har det været tydeligt, at de unge er meget reflekterende i deres overvejelser om at få et barn. Deltagelsen i forløbet har bidraget til at gøre de unge mere bevidste om deres egne tanker om det at stifte familie, og samtidig har forløbet be- eller afkræftet deres forestillinger om det at få et barn. Forløbet har tydeligvis udfordret de forestillinger, de unge havde på forhånd, og for manges vedkommende har de revideret deres forestillinger, særligt om hvornår de gerne vil have barn, men også hvilke betingelser der skal være på plads forinden.

"Hårdere end jeg havde forestillet mig. Der skal lidt mere til. At passe barnet, ikke et nemt stykke arbejde. Græder tit."

"Jeg har lært at jeg ikke har travlt med at få børn. Jeg har også lært at det kræver lidt mere end forventet."

Nedenstående figur er fra evalueringen af miniforløb:

Føler du dig mere afklaret ift forældreskabte efter forløbet?

Mål: Deltagerne får indsigt i egne ressourcer og udfordringer i ft. forælderrollen, herunder erfaring med behovsudsættelse.

Som det er fremgået oven for har deltagerne fået større indsigt i, i hvor høj grad det at have et barn forudsætter, at man er i stand til at udsætte egne behov. Nogle deltagere har oplevet, at det er de i stand til, måske endda bedre end de havde troet, andre har erkendt, at de ikke kan eller ønsker at skulle udsætte egne behov. Der er også mange af de unge, der tydeligvis forholder sig til om de har de nødvendige ressourcer og hvilken betydning deres udfordringer har i forhold til forælderrollen.

"At jeg klarede det langt bedre med baby simulator end hvad jeg havde forventet. Og jeg har set nogen af de udfordringer ved mig selv som jeg kender i forvejen (diagnose ADHD)."

"At det kræver mere end jeg kan gi lige nu."

"At jeg har nogen udfordringer som jeg skal have styr på inden jeg får et barn."

"Det handler om, om man har styr på sine diagnoser."

Mål: Deltagerne får viden om mulige støtteforanstaltninger og indgreb fra kommunen.

På alle de hold, som blev interviewet, har det indgået i undervisningen hvilke interventioner der kan være fra kommunens side. Indtrykket er, at der har været en ærlig og åben snak, både om mulige støtteforanstaltninger og indgreb. De fleste unge synes at have en erkendelse af, at de vil have behov for støtte. Nogle af de unge giver udtryk for, at de så vidt muligt ønsker en afklaring af, om de risikerer at få fjernet barnet, inden de vælger at blive gravide, idet de så næppe ønsker at blive gravide.

"Det er synd for børnene, når de skal fjernes; også synd for forældrene. Mest synd for børnene. Mest synd for mor, når barnet skal fjernes. Barnet vil også sørge."

"Vi har fået viden om, hvor vi kan få hjælp."

"Temaet om kommunens indgriben var meget følsomt og enkelte elever reagerede kraftigt." (underviser)

Mål: Deltagerne opnår nye erkendelser af egne, og eventuelle partners, styrker, kompetencer og udfordringer.

Som det har fremgået oven for er også dette mål opfyldt. Langt de fleste af de unge har oplevet, at det at have et barn var mere udfordrende end forventet og stille større krav, end de havde

forventet. For nogle at deltagernes vedkommende har det betyde, at de er blevet mere afklaret i, at de ikke skal have børn eller at de først skal ske senere, for andre har det bekræftet dem i, at de godt kan klare det og at de fortsat gerne vil have børn, også selv om det er krævende. Flere deltagere giver udtryk for en erkendelse af at det kræver, at man har en stabil og støttende partner, at det udfordrer parforholdet, og at man derfor skal finde den rigtige partner først.

"Det er vigtigt at have en partner, man kan stole på."

"Det kræver ansvar, tålmodighed. Koster penge. Krævende.....Jeg drømmer om at blive mor stadigvæk, men det må tiden vise og kæresten skal findes."

"...baby skal være tryk ved begge forældre."

Mål: Deltagerne opnår tro på egen formåen i relation til et potentielt forældreskab.

Man kan jo diskutere om dette mål skal gælde alle de deltagende unge. Det kan vel kun være positivt at opnå tro på egen formåen, hvis man har et realistisk og reelt potentiale i forhold til at opnå forældreskab; det kan jo være mindst lige så vigtigt at opnå en erkendelse af ikke at skulle have et barn, hvis man reelt ikke har ressourcerne til det.

Besvarelserne i såvel spørgeskemaerne som i interviewene har for en del af de unges vedkommende styrket deres tro på egen formåen. For andre har det betydet, at de er blevet bekræftet i, at de ikke skal have et barn, eller de har været i tvivl og har så opnået en erkendelse af, at de ikke ønsker at blive forældre.

"At føle mig lidt mere sikker på at jeg kan tage mig af en baby. At være rolig."

"At jeg godt kan det her. At jeg tror jeg vil blive en god mor."

"Jeg har lært at jeg godt kan og har lært at jeg er bedre end jeg troede. Større selvtillid og mine tanker om mig selv er forbedret."

"Jeg er blevet bekræftet i at jeg ikke vil være forældre."

"Jeg kan godt – men siger pænt nej tak. Vil gerne være pæd medhjælp."

Mål: Deltagerne opnår nye erkendelser af, hvilken betydning et tilvalg eller fravalg af et barn vil få for deres eget liv.

Det virker til, at en stor del af deltagerne har opnået en øget erkendelse af, at det at få et barn har konsekvenser for ens eget liv, eksempelvis når det handler om at tilsidesætte egne behov, det tærer på ens ressourcer og overskud, det kræver meget tid og man er afhængig af støtte. De

deltagere der siger, at de ikke vil have børn sætter ikke ord på, hvad dette fravalg betyder for deres liv.

"Jeg har lært at jeg både skal være omsorgsfuld og observerende, hvis jeg skal være mor. Jeg skal også ofre meget af min egen tid, hvis jeg skal have et barn."

"Forløbet har lært mig at det at have et barn er en kæmpe ansvarlighed og det kræver masser af tålmodighed og fokus og energi."

"Det er hårdt, at prioritere baby. – Skal være der lige når den vågner. Sover kun to timer. Svært med kærestetid."

"At det nok bliver hårdt for mig, specielt hvis jeg er alene om det. At det nok kan være besværligt siden jeg er lydfølsom. At jeg nok ikke altid kan sætte mine egne behov til siden."

"B-menneske. At have lidt underholdning på mobilen."

"Kureret for at skulle have børn. "Reborn" er et stort ønske."

"Har lært at man skal være på. Kan ikke slappe af, når man vil."

Mål: Deltagerne opnår ny erkendelse af forestillinger og drømme for eget liv, nu og i fremtiden – med eller uden børn.

Den erkendelse man kan få øje på i evalueringsdata handler primært om, om man fortsat ønsker at få et barn, om det godt må være nu eller om det først skal være senere, om man kan have et barn alene eller at man ønsker at få det sammen med en partner, og om den nødvendige støtte skal være til stede. Deltagerne er ikke blevet spurgt til deres forestillinger og drømme i bredere forstand, for eksempel i forhold til bolig, beskæftigelse, fællesskaber, rejser eller andet, og de har ikke spontant givet udtryk for disse forestillinger og drømme, så det er svært at vurdere, om dette mål er opfyldt ud over de udsagn, der er givet.

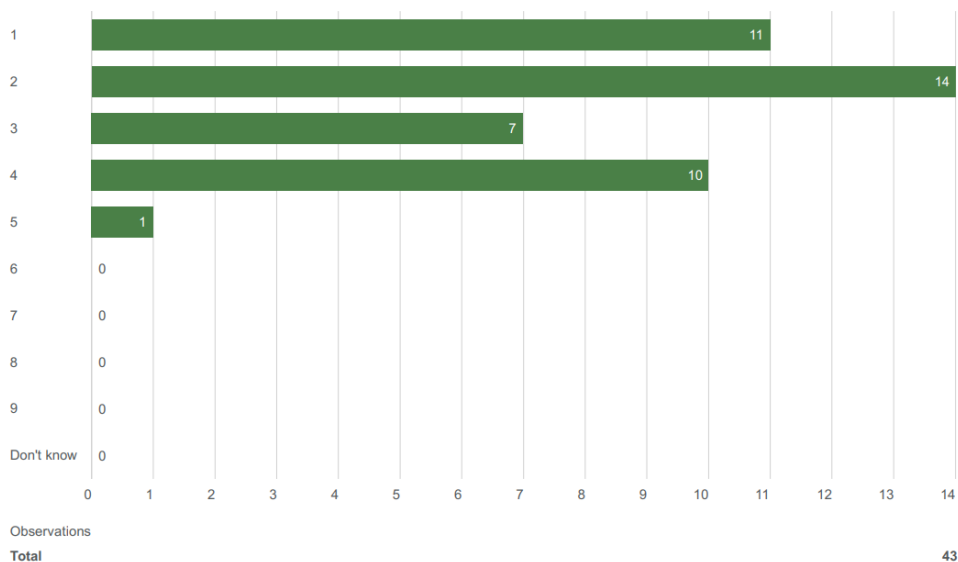
Konceptet er velfungerende

Evalueringen af selve forældreforløbene, det vil sige længde, indhold, form med mere, er primært foretaget via fokusgruppeinterviewene. Derudover foreligger der nogle besvarelser fra evalueringsskemaerne fra miniforløb, som også omhandler selv konceptet.

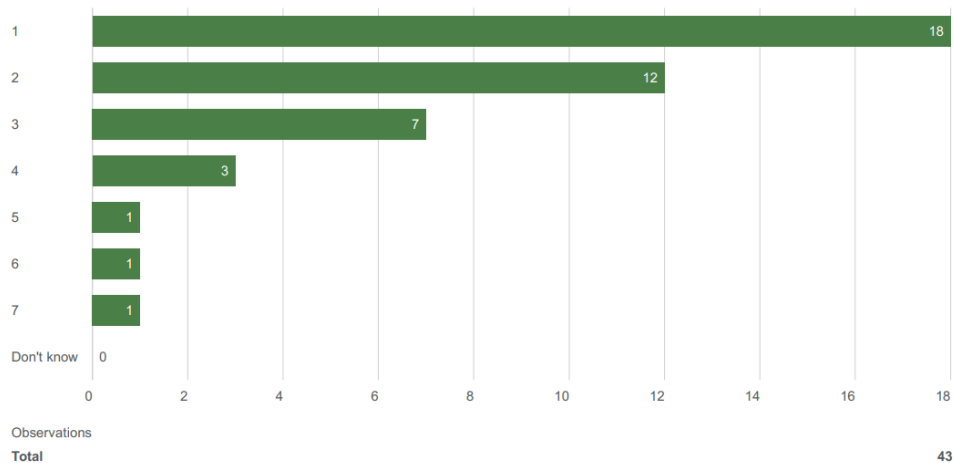
Generelt har deltagerne været meget tilfredse med forløbet uanset om de var på et individuelt forløb, et miniforløb eller et længere gruppeforløb.

Nedenstående figurer er fra evalueringen af miniforløb, hvor deltagerne i det evalueringsskemaet har svaret på en linie ("lineal"), hvor første / er markeret med 😊 , fjerde / er markeret med 😐 , og syvende / er markeret med ☹️ .

Var forløbet som du havde forventet?

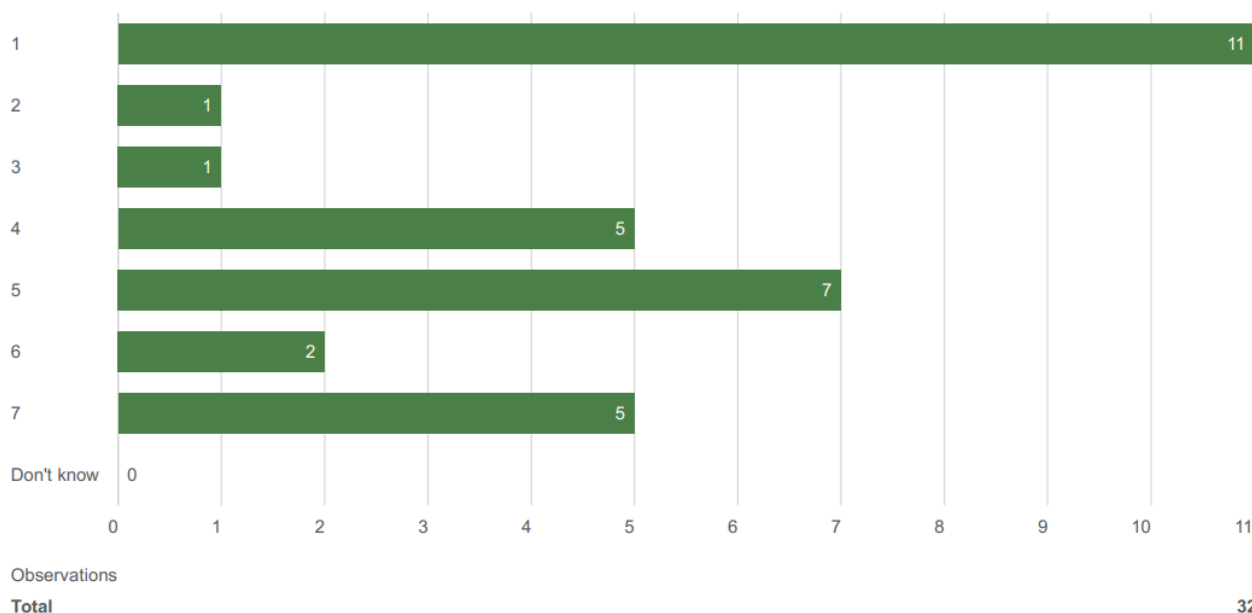

Var det sjovt at være med?

Formålet med miniforløbene var at give deltagerne lyst til at deltage i et længerevarende gruppeforløb. Her det interessant at konstatere, at deltagerne i tilbagemeldingerne deler sig i to grupper, jævnfør nedenstående figur.

Har det givet dit et ønske om at deltage i et længerevarende baby-forløb (Individuelt eller i grupper)?

Den ene gruppe består af ca. en tredjedel af deltagerne på miniforløb, hvor det klart har motiveret dem til at deltage i et længerevarende forløb; den anden gruppe består af ca. to tredjedele, hvor det i noget mindre grad har motiveret dem til at deltage i et længere forløb – graderet i forskellige grader af motivation. Ud fra interviewene tyder det på, at en del af dem, der har deltaget i miniforløb oplever de at have fået tilstrækkeligt indsigt i hvad det indebærer at blive forældre, og de har svært ved at forstille sig, at det skulle gøre den store forskel at deltage i et længerevarende forløb.

Når man imidlertid hører og læser, hvor stor betydning det har haft for en del af deltagerne i de længere forløb, at de havde babysimulatorerne med hjemme, og hvor stort et indtryk det har gjort at besøge fødeklinik/have besøg af jordemoder, lytte til sundhedsplejerske og socialrådgiver, tage på ture med deres "babyer" med videre vurderes det alligevel, at det helt klart giver mening af motivere de unge til at deltage i længere forløb. Dette bekræftes af de deltagere, der har deltaget i både miniforløb og et længere forløb; det ville bestemt ikke have undværet det længere forløb.

Samtidig må det betragtes som positivt, at alle har haft en positiv oplevelse og har oplevet at få udbytte, uanset længden af deres forløb.

I forhold til en vurdering af, om der er behov for at udvikle på konceptet, kan der sammenfattende udledes følgende pointer fra evalueringsdata fra såvel deltagere som undervisere:

- Gruppeforløbene har en passende længde. Enkelte ville gerne have haft længere forløb, men det kan også handle om at indstille babysimulatorerne til en passende sværhedsgrad
- Balancen mellem undervisning/teori og praksis var passende, men det er vigtigt ikke at have for meget teori og læsestof. Der må ikke være for meget tekst i materialet, det er godt med billeder og figurer med mulighed for selv at skrive lidt (men ikke for meget) til, ligesom snakken på holdet ud fra materialet har været mest værdifuldt. Det er vigtigt at teori har grobund i virkelighedsnære erfaringer. Nogle undervisere bruger kopiark i stedet for kompendiet.
- Besøg hos/af fødeafdeling/jordemoder samt sundhedsplejerske og socialrådgiver har været meget givende, herunder det at gå rundt med "gravidmave" og få indblik i en fødsel har gjort meget stort indtryk, ikke mindst hos drengene. Det er forskelligt hvor meget forskellige unge magter at være ude af huset.
- Hvis det er en repræsentant fra ULF, der "spiller" sundhedsplejerske eller socialrådgiver er det vigtigt, at der tydeligt skelnes mellem rollen, fx ved at have den rigtige "uniformering" på. Repræsentanten fra ULF skal fokusere på rollespil, så man imødekommer, at deltagerne er meget konkret tænkende.
- Film med fødsler, hvad der kan ske efter en fødsel, kommunens intervention og eventuelt fjernelse af et barn gør stort indtryk og er et virksomt middel, som deltagerne husker
- For underviserne betyder det meget, at der ikke tale om et fastlåst og stift koncept, men om en værktøjskasse, så underviserne selv kan sammensætte et forløb ud fra de konkrete deltagere og ud fra deres erfaring med, hvad der virker. Der må gerne være en beskrivelse af et forløb ud fra "sådan kan I gøre", men underviserne lægger stor vægt på friheden til selv at sammensætte det konkrete forløb.
- Der mangler noget i materialet om kulturelle forskelle med hensyn til børneopdragelse, parforhold med mere.
- Det har stor betydning, at det er de unges kendte lærere, der underviser fordi det skaber tryghed; underviserne har kendskab til de unge og ved, hvilke særlige hensyn der eventuelt skal tages.
- På nogle af holdene har man lagt ADL-opgaver ind undervejs, så de unge ikke kun skulle passe babyen, men også gøre rent, lave mad, vaske tøj m.m., så de unge fik et helhedsbillede af hvordan en hverdag ser ud med børn. Dette forudsætter muligvis, at der er tale om unge med et vist niveau af ressourcer.

- Det er optimalt med små hold.
- Man skal grundigt overveje hvilken sværhedsgrad babysimulatoren skal indstilles, så oplevelsen på den ene side ikke svære unødvendigt skræmmende, men på den anden side heller ikke så nemt, at det giver de unge en urealistisk forestilling af, hvor nemt det er at passe en baby. Det er vigtigt at de basale ting på plads, fx at indholdet i pusletasker passer til vejret.
- Generelt oplever deltagerne, at det at passe en babysimulator er en god måde at få indblik i det at få et barn og at være forældre. Det er forskellig grad at bevidstheden om, at det jo "kun er en dukke". De unge giver udtryk for, at jo længere tid de passer babyen, jo mere opstår der en form for følelsesmæssig tilknytning. De unge navngav babyen.

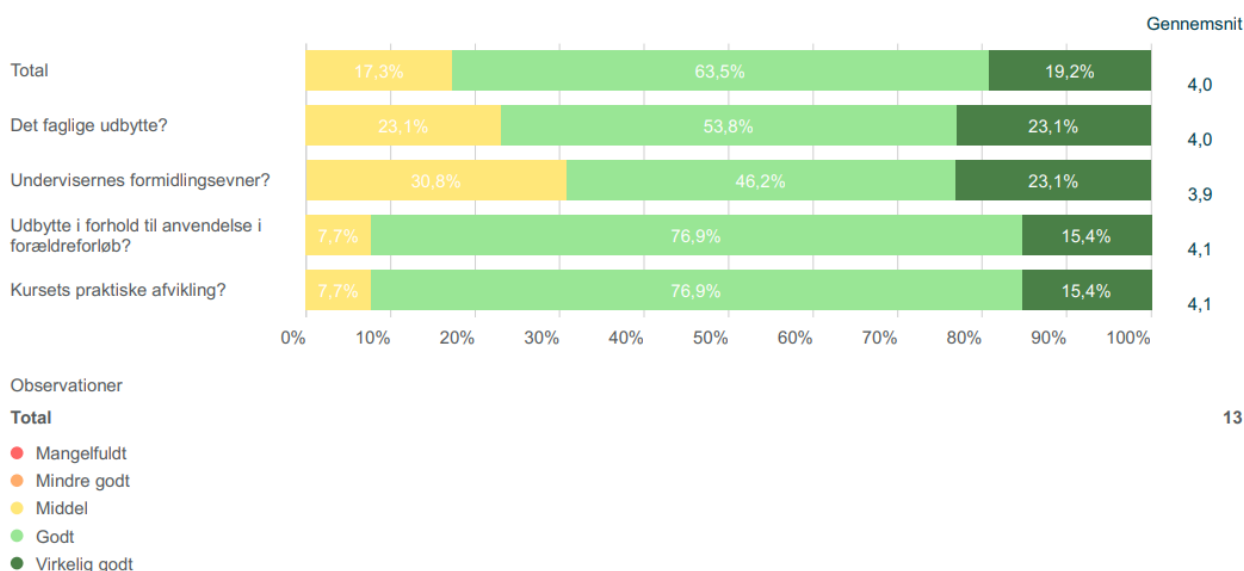
Der er et ønske om, at babysimulatorerne over tid kan gøre endnu mere realistiske, fx at de lukker øjnene, når de sover, at de udtrykker/giver lyde af velvære når de er veltilpas, at de bliver mere bøjelige i ben og arme, at de bliver mere bløde, at de kan registrere øjenkontakt og at de kan registrere omsorg, fx når man synger for den.

Derudover er det ønskeligt at babyerne kunne have et mere app-baseret program, hvor man kunne trække en rapport uden at skulle programmere dukken igen.

Evaluering af undervisernes oplæring og vidensnetværk

Underviserne har, inden de har stået for undervisningen i et gruppeforløb, deltaget i nogle kursusdage for at stifte bekendtskab med værktøjskassen og for at blive oplært i programmering af babysimulatorerne. Deltagerne i undervisningen har udfyldt en kort evaluering af kurset.

De to dage som helhed

13

Svarene er ret positive, men de interviewede undervisere havde en fornemmelse af, at kurset var under udvikling, og underviserne virkede ikke rutinerede i at undervise.

De interviewede undervisere have følgende inputs til fremtidige kurser:

- Kurset skal tage udgangspunkt i virkeligheden, ikke så meget i teoretisk baggrund eller hvordan en graviditet forløber.
- Vigtigt med mange eksempler/cases, og det er vigtigt at trække gode eksterne folk ind.
- Holdene skal bestå af undervisere, der kommer fra samme type kontekst/skole.
- Den nye forløbsbog er rigtig god.
- Miniforløbet var brugbart til at få en fornemmelse af, hvad forløbet/babyerne kan – det kørte projektleder suverænt.
- Undervisningen på to-dags kurset skal køre mere stringent. Der bør laves en regulær uddannelse af fagpersoner i at kunne køre forløbene.

- Kurset skal ikke slå på en bestemt måde at køre forløbene, fordi det er forskelligt fra hold til hold. Det skal lægge op til stor frihed i, hvordan man kører forløbene.
- Man kan godt have en mappe med et færdigt "standardforløb", der kan sendes ud, så der er et forløb at læne sig op ad det, men det skal lægge op til, at underviserne selv tilrettelægger det mest velegnede forløb til den konkrete deltagergruppe.
- Værktøjsskassen er rigtig fint; slides skal være mere "færdige".

Der har også været nogle kritiske kommentarer til vidensnetværket, som har været oplevet alt for løst og ustruktureret. Der er givet følgende inputs til videns-/erfa-netværket:

- Der er fremsat ønske om en temadag om de brochurer, man har fået, fx forældre i sorg efter at have fået fjernet et barn.
- Det virker bedst når mødet afholdes fysisk inde hos ULF. Det er vigtigt at sidde sammen med nogen, der sidder med den samme målgruppe.
- Det er vigtigt, at ULF påtager sig en facilitatorrolle, og at mødet er vidensbaseret.
- Der må gerne deles erfaringer med besøg, skolerne og bytte eksperter, men det skal være gennemtænkt.

Det er generelt meget gavnligt med besøg af ULF's projektleder.